

Анкета

Списание „Гора“ започва анкета сред лесовъдската колегия по проблемите на съхненето на иглолистните култури в България. Предметът на поредното съвещание, посветено на проблема със съхненето на белоборовите и черноборовите култури, проведено на 6 юни в ДГС – Хисар, отваря дискусия, в която лесовъдите, научните работници, неправителствените организации и обществеността трябва активно да участват, като отговорят на два въпроса:

1. Бихте ли посочили причините за съхненето на иглолистните култури в България?
2. Какви решения на проблема бихте очертали?

**Инж. Георги ГОГУШЕВ –
заместник-директор
на РДГ – Благоевград**

1. Иглолистните култури са може би най-мощното горскостопанско дело, извършвано у нас. Те са създавани от морското равнище до 2000 м н.в., високо в планините. Когато се говори за съхнене на иглолистните култури, трябва да се прави разграничение между отделните групи и съответно – причини за съхненето. Съхненето, причинено от корояди по белия бор и смърча, е съвсем различно от съхненето при черния бор, което се наблюдава в долната лесорастителна зона. В случая ще пиша само за залесяванията с черен бор в дъбовата зона, тъй като това е актуалната тема сега.

Залесяването на иглолистни в долната лесорастителна зона е било обект на сериозни дискусии още през 60-те години на ХХ век. Изказвани са много мнения както в подкрепа на широкомащабните залесявания, така и против. Независимо че са минали няколко десетилетия, не мога да кажа еднозначно дали те са грешка, или не. По принцип съм привърженик на поддържането на естествен характер на горските екосистеми, но определено смятам, че в много случаи залесяванията с черен бор имат голямо значение за възстановяване на горската растителност.

Съхненето е резултат от много фактори, но според мен в основата е конкуренцията на естествената широколистна растителност, която се появява и постепенно увеличава своето участие под склопа на черния бор. Това е съвсем естествен процес за всяко пионерно съобщество. Наблюденията показват, че с отглеждането на културите и с навлизането на светлина се развива храстовата и дървесна растителност от естествените за района видове и условията за иглолистните се влошават. Отглежданията имат за цел да намалят конкуренцията и да дадат възможност

за достъп до повече ресурси на оставащите индивиди, като подобрят устойчивостта им. В случая това се постига само частично, тъй като добре адаптираната широколистна растителност със своето многообразие и добри възобновителни механизми бързо усвоява освободените екологични ниши. Допълнително влияние най-вероятно оказват и взаимоотношенията на микробиологично ниво, които протичат в почвата и за които ние знаем много малко.

2. Не бих го формулирал като проблем. Това е процес. Съвсем естествен процес на смяна на изкуствени пионерни съобщества с естествени. Въпросът е, че и тук многообразието е голямо и не може да се вземат еднозначни решения. Във всички случаи основна задача за нас, като наследници на лесовъдите, извършили тези залесявания, е да използваме създаденото и да насочваме процесите така, че след черния бор да имаме здрави, устойчиви и продуктивни гори. Под „използване на създадено“ не бива да се разбира усвояване на дървесината, а използване на започналия процес. Ползването на дървесината е следствие и не бива акцентът да се поставя върху него.

Трябва да се работи с това, което идва като растителност, а там, където го няма, да се търсят подходящи възможности чрез залесяване. Както посочих по-горе, в голяма част от културите от черен бор вече са се настанили много видове от естествената растителност. За съжаление, в преобладаващата си част те не са със стопанско значение и след изсъхването или изреждането на боровите се създава широколистна растителност от видове, които нямат качество и продуктивност.

Основното предизвикателство пред лесовъдите е чрез подходящи отглеждания да създадат условия за подобряване на състава на тези гори и тук трябва да се търсят решения. Едно от тях е създаване на квалифицирани работници, които да извършват тази дейност. Непрекъснатото

проследяване на процесите също е необходимо, за да има гаранции, че целите са постигнати.

**Инж. Пенчо ДЕРМЕНДЖИЕВ –
директор на Лесозащитна
станция – Пловдив**

1. Причините за съхненето са комплексни. От една страна са променените климатични условия, сухото лято и липсата на сняг през есента и зимата, високите температури през последното десетилетие. Всички те предразполагат развитието на патогени и физиологичното отслабване на насажденията. От друга страна, това са непроведените лесовъдски мероприятия, както и голямата конкуренция на подлеса за малкото количество влага, които предразполагат насажденията да загубят своята устойчивост. Да не забравяме, че голяма част от тях са залесени върху реконструкционния клас или по проекти за борба с ерозията, т.е. на бедни месторастения, и тяхната цел е била да създадат нормални растежни условия на тези насаждения. Отдавна е трябвало да се премине към сечи (за трансформация), позволяващи след тях да се възстанови местната растителност.

2. Създаването на спешна работна група, която да има за задача да опише и конкретизира (ако се налага с промяна на подзаконова нормативна база) всички действия на собственика/управляващия на горските територии. Да се проведат разговори с големите потребители на този тип дървесина с цел осигуряване на пласмент. Да се създаде организация за подготовка на репродуктивен материал за възобновяване на площите, върху които ще се провеждат санитарни/принудителни сечи. Анализирани на готовността на фирмите за добив и залесяване. Мисля, че трябва да се спрат всички редовни сечи, като на спечелилите обектите за добив в редовни насаждения да се гарантира, че тази дървесина ще им бъде запазена в „дървесен сейф“, и те да се насочат към усвояване на съхнените и изсъхналите насаждения.